

Beroepscode

Beroepsvereniging van onafhankelijke cliëntondersteuners voor mensen met een beperking

VOORWOORD

In 2015, vlak na de oprichting van de beroepsvereniging van cliëntondersteuners (BCMB¹), hebben de leden van BCMB de eerste beroepscode voor de cliëntondersteuners vastgesteld. Deze beroepscode is bedoeld als leidraad bij het uitoefenen van het vak onafhankelijk cliëntondersteuner.

Het vak cliëntondersteuner bestaat al 100 jaar en heeft zich steeds verder ontwikkeld en geprofessionaliseerd. In 2015 is cliëntondersteuning gedecentraliseerd en in twee wetten geborgd (Wmo en Wlz). De beroepsgroep heeft toen haar eigen code opgesteld. Deze code maakt de basisnormen van het vak transparant en laat zien waar we als beroepsgroep voor staan.

Beroepsmatige cliëntondersteuners zijn HBO-opgeleide cliëntondersteuners die onafhankelijk en levensbreed werken en kennis hebben van wetgeving en de gevolgen voor het dagelijks leven van mensen met een beperking. Cliëntondersteuners versterken de regie van de cliënt en werken waar nodig samen met anderen. We staan voor kwaliteit en cliëntondersteuners doen blijvend aan scholing en ontwikkeling.

Deze code is van belang voor de cliëntondersteuners zelf, maar ook voor de cliënt en zijn omgeving en samenwerkingspartners. Zij weten met de beroepscode waar ze op mogen rekenen.

Een werkgroep van enkele bestuursleden en leden van BCMB stelden de beroepscode in 2015 op. We hebben andere beroepscodes van beroepsgroepen in het sociaal domein bestudeerd ter inspiratie. Met name de Beroepscode voor de maatschappelijk werker van de BPSW vonden wij op veel onderdelen aansluiten bij onze visie en ons werk. We maakten daarom dankbaar gebruik van deze code. In 2024 hebben we de code op enkele onderdelen aangepast en voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering van 6 november 2024.

Bestuur BCMB

---

¹ BCMB staat voor Beroepsvereniging van Cliëntondersteuners met expertise van Mensen met een Beperking. Cliëntondersteuning is toegankelijk voor alle burgers en niet alleen voor mensen met een beperking. Daarom spreken we over Beroepsvereniging van Cliëntondersteuners.

INLEIDING

De Beroepsvereniging van cliëntondersteuners voor mensen met een beperking (BCMB) heeft de beroepscode voor de cliëntondersteuner opgesteld en deze geldt voor al haar leden. De beroepscode draagt bij aan de professionalisering van de beroepsgroep. De code regelt geen zelfstandige rechten en verplichtingen van andere betrokkenen, zoals cliënten en werkgevers.

De code geeft richting aan het beroepsmatig handelen. De cliëntondersteuner moet de beroepscode kennen en hanteren om ethische dilemma's in de praktijk op te kunnen lossen. Cliënten en hun netwerk, maar ook samenwerkingspartners of andere betrokkenen kunnen de cliëntondersteuners aanspreken op hun beroepsmatig handelen. Cliëntondersteuners die lid zijn van de beroepsvereniging zijn bereid zich te verantwoorden als dat nodig is.

Deze Code beoogt:

- De cliëntondersteuner voor zijn dagelijkse praktijk richtlijnen en ondersteuning te geven.
- (Potentiële) cliënten en hun netwerk, maar ook samenwerkingspartners duidelijk te maken wat zij in hun contacten met de cliëntondersteuner kunnen en mogen verwachten.
- Criteria te geven voor het beroepsmatig handelen.
- Elkaar aan te kunnen spreken, binnen het eigen team of via de organisatie.
- De beroepsgroep te binden en hier een duidelijke code aan te verbinden.

Cliënten en naasten kunnen - indien zij dat nodig achten - een klacht indienen over een bij Registerplein geregistreerd cliëntondersteuner bij de klachtencommissie. Deze klachtencommissie is ondergebracht bij Registerplein. De klachtencommissie toetst bij klachten of de cliëntondersteuner de code heeft nageleefd. De code hangt samen met het beroepscompetentieprofiel van de cliëntondersteuner. Het beroepscompetentieprofiel beschrijft taken en competenties; de praktische kennis en kunde en methodische vaardigheden. Het lezen van deze code gaat dan ook niet zonder het lezen van het Beroepsprofiel.

Elke zin begint met: De cliëntondersteuner ...

1. Cliëntondersteuning

1. versterkt de eigen kracht en de weerbaarheid van de cliënt, zodat deze zoveel als mogelijk de regie heeft over zijn/haar eigen leven en kan meedoen in de maatschappij. De cliëntondersteuner kijkt naar de mogelijkheden van de cliënt, betreft en activeert het netwerk van de cliënt.
2. biedt maatwerk voor generalistische vragen en geeft informatie, advies en tijdelijke ondersteuning.
3. is onafhankelijk. Dat wil zeggen dat de cliëntondersteuner naast de cliënt staat en de belangen van de cliënt (en zijn naasten) centraal stelt, zonder belast te zijn met andere specifieke belangen.

2. Kwaliteit

4. is HBO geschoold (of vergelijkbaar niveau) en onderhoudt zijn kennis voortdurend en aantoonbaar door scholing bij erkende opleidingsinstituten, vakliteratuur bij te houden en reflectie met collega's.
5. kent en begrijpt de gevolgen voor het dagelijks leven met een beperking.
6. gebruikt beproefde en daar waar van toepassing gevalideerde methodieken.

3. Professionele relatie met de cliënt

7. heeft respect voor de cliënt en herkent en erkent het unieke in – en de waardigheid van de cliënt. Respect tonen betekent ook vertrouwen opbouwen en open communiceren.
8. maakt geen misbruik van zijn/haar overwicht dat voortvloeit uit zijn/haar deskundigheid en/of positie in de professionele relatie met de cliënt.
9. zorgt ervoor dat de cliënt of zijn wettelijke vertegenwoordiger voldoende informatie² ontvangt die voor hem/haar belangrijk is over de wijze waarop hulp kan worden geboden.
10. heeft als vertrouwenspersoon een geheimhoudingsplicht van informatie over de cliënt. Tenzij er sprake is van een wettelijke meld/rapportageplicht. In dat geval waarschuwt hij/zij de cliënt dat hij/zij een wettelijke meldingsplicht heeft.
11. heeft toestemming van de cliënt en/of zijn wettelijke vertegenwoordiger³ als hij/zij informatie over de cliënt aan andere personen geeft en/of met andere personen overlegt om op te treden voor of namens de cliënt. Bij toestemming weegt de cliëntondersteuner zorgvuldig alle belangen en waarden af om daadwerkelijk volgens die toestemming te handelen.
12. handelt buiten medeweten en toestemming van de cliënt als levensbelangen van de cliënt of van anderen ernstig worden bedreigd. Of wanneer de cliënt niet in staat is zijn/haar wil te bepalen. In alle gevallen overlegt de cliëntondersteuner met beroepsgenoten en/of andere deskundigen en verantwoordt hij/zij zijn/haar handelen zoveel mogelijk tegenover de cliënt.
13. bespreekt een vermoeden van lichamelijke en/of psychische mishandeling bij minderjarigen met de betrokken minderjarige en betrokkenen uit het cliëntstelsel. Tenzij dit laatste niet in

---

²² Met noodzakelijke informatie wordt bedoeld:

- De wijze waarop de ondersteuning wordt uitgevoerd en wat de cliënt of diens vertegenwoordiger mag verwachten
- Beleid van waaruit de cliëntondersteuning wordt vormgegeven
- De bereikbaarheid van de cliëntondersteuner en de organisatie
- Het geldende privacy- en klachtenreglement, evenals de beroepscode van waaruit de professional werkt en het Tuchtrecht wat hieraan gekoppeld is
- De vastlegging en dossiervorming van cliëntgegevens, afspraken en inhoud van gesprekken
- De geheimhoudingsplicht van de organisatie en cliëntondersteuner en onder welke voorwaarden met wie cliëntgegevens worden gedeeld
- Eventuele rapportageverplichtingen van de organisatie en/of de cliëntondersteuner

Wettelijke plicht van de cliëntondersteuner om vermoedens van kindermishandeling of risico's voor de ontwikkeling van het kind te melden

³³ Voordat persoonsgegevens en/of informatie over de cliënt aan anderen wordt verstrekt, vraagt de cliëntondersteuner aan een cliënt:

- onder de 12 jaar toestemming aan zijn wettelijke vertegenwoordiger;
- tussen 12 en 16 jaar toestemming aan de cliënt en de wettelijke vertegenwoordigers gezamenlijk;
- vanaf 16 jaar toestemming aan de cliënt.

het belang van de minderjarige is. Als het nodig is volgt hij/zij de meldcode. Bij zorgen over de ontwikkeling van een jeugdige, bespreekt hij/zij ook een melding in de verwijzingsindex.

14. verzamelt gegevens over de persoon en de omstandigheden van de cliënt en over de hulpverlening (dossier). Dit zijn gegevens die nodig zijn voor de doelstelling van de professionele relatie. Dit dossier is niet toegankelijk voor personen die niet functioneel betrokken zijn bij de professionele relatie. Als een cliënt of zijn/haar wettelijke vertegenwoordiger zijn dossier wil inzien, geeft de cliëntondersteuner inzage. Tenzij dit voor de cliënt of anderen ernstig nadeel oplevert. Wanneer inzage in het dossier voor de cliënt ernstig nadeel oplevert, verleent de cliëntondersteuner inzage aan een professionele vertrouwenspersoon die de cliënt aanwijst.
15. bevordert passende ondersteuning door anderen wanneer de eigen deskundigheid of de relatie met de cliënt onder druk komt te staan.

4. Samenwerking

16. zet zich in voor een goede en efficiënte samenwerking binnen en buiten de eigen organisatie, met formele en informele zorg en dienstverlening daar waar dat de ondersteuning aan cliënten ten goede komt. Bij samenwerking met mantelzorgers en vrijwilligers heeft de cliëntondersteuner aandacht voor hun draagkracht en draaglast.
17. behoudt in elke samenwerking en in de relatie met de betalende opdrachtgever zijn/haar professionele zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Professionele zelfstandigheid houdt in dat de eigen verantwoordelijkheid van de cliëntondersteuner is, dat hij/zij zijn/haar functie en taken toetst aan de beroepsstandaarden, Code en Beroepsprofiel en aan de (maatschappelijke) opdracht die aan zijn/haar functie ten grondslag ligt. Dit doet hij/zij zoveel mogelijk samen met collega's. Professionele zelfstandigheid is geen vrijbrief om slechts naar eigen inzicht te handelen. Onafhankelijk wil zeggen dat de cliëntondersteuner naast de cliënt staat en geen andere belangen nastreeft.
18. verleent geen medewerking aan werkzaamheden van anderen als deze in strijd zijn met de beroepscode.

5. Organisatie / opdracht

19. aanvaardt de organisatie/opdracht waaraan hij/zij zich verbindt als het kader voor zijn beroepsuitoefening. De cliëntondersteuner werkt mee aan de uitvoering van de doelstelling en de ontwikkeling van het beleid van de organisatie. Hij/zij toetst deze uitvoering en ontwikkeling en mogelijke gevolgen hiervan voor de eigen functie- en taakomschrijving aan de voorwaarden voor een goede beroepsuitoefening en aansluiting bij de beroepswaarde.
20. legt vanuit zijn/haar beroepsverantwoordelijkheid verantwoording af aan de werkgever of opdrachtgever over de wijze waarop hij/zij zijn/haar functie vervult.

6. Beroepsgroep

21. onderhoudt zijn/haar vakbekwaamheid in relatie tot zijn/haar collega's door het blijvend en aantoonbaar opdoen en ter beschikking stellen van kennis, ter discussie stellen van deskundigheid en opvattingen over de beroepsuitoefening en ter toetsing voorleggen van het beroepsmatig handelen.

22. overlegt met een collega⁴ als hij/zij terechte redenen heeft dat deze collega het belang van een cliënt en/of het vertrouwen in het beroep ernstig schaadt. Als het nodig is, overlegt hij/zij vervolgens met deskundige andere collega's.
23. werkt samen met beroepsgenoten en andere deskundigen aan de professionalisering van het beroep. Investeren in de toekomst van het beroep is een gedeelde verantwoordelijkheid. Hierbij kan gedacht worden aan mogelijkheden binnen de eigen organisatie en daarbuiten, zoals beroepsverenigingen, opleidingen of kennis- en wetenschappelijke instituten.

BCMB, Utrecht 2025

---

⁴ Het gaat hier om collega's die de Code hebben ondertekend, zowel binnen de eigen organisatie als daarbuiten.